

Warszawa,

30.05

2017 r.

Podsekretarz Stanu

DSRiN-II-052-23/17

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na przesłany przy piśmie Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2017 roku Dezyderat nr 28 Komisji do Spraw Petycji w sprawie funkcjonowania przepisów dotyczących karania za uchylanie się od wykonywania kontaktów z dziećmi orzeczonych przez sądy, bądź też uregulowanych w formie ugody zawartej przed sądem albo mediatorem, uprzejmie informuję.

Podstawowe zasady uregulowania sposobu utrzymywania kontaktów rodziców z dzieckiem określono w przepisie art. 113¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 682) - dalej „k.r.o”. Z kolei przepis art. 113 § 2 k.r.o. zawiera katalog sposobów utrzymywania kontaktów, który ma charakter otwarty i którego zadaniem jest ułatwienie formułowania rozstrzygnięcia sądowego dotyczącego tej materii. Kontakty z dzieckiem obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, a także korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej.

Dla skutecznego egzekwowania kontaktów z dzieckiem przez rodziców do nich uprawnionych, ustawodawca ustawą z dnia 26 maja 2011 r. o zmianie ustawy - *Kodeks postępowania cywilnego* dodał w części pierwszej, księga druga, tytuł II, dział II, rozdział 2 *Kodeksu postępowania cywilnego*, oddział 6 w brzmieniu „Sprawy dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem”.

W obecnym stanie prawnym w przypadku utrudniania bądź uniemożliwienia kontaktów ustalonych orzeczeniem sądu bądź ustalonych na mocy ugody zawartej przed sądem lub zawartej przed mediatorem i zatwierdzonej przez sąd, strona uprawniona do kontaktów może skorzystać wyłącznie z regulacji zawartych w przepisach art. 598¹⁵ - 598²² ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku *Kodeks postępowania cywilnego* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1822, ze zm.) - dalej „kpc”. Przepisy ustawowe nie przewidują alternatywnego rozwiązania tej kwestii.

Rodzic uprawniony do kontaktu może, w oparciu o powyższe regulacje złożyć w sądzie opiekuńczym (rejonowym) miejsca zamieszkania lub pobytu małoletniego wniosek o zagrożenie drugiemu rodzicowi nakazaniem zapłaty na jego rzecz oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązku wynikającego z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, podnosząc, że drugi rodzic nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje te obowiązki. Zagrożenie nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej dotyczy naruszenia tylko takich obowiązków, które określone zostały w orzeczeniu lub ugodzie. Sąd orzeka o zagrożeniu nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej w formie postanowienia, które jest zaskarżalne zażaleniem (art. 598¹⁵ § 3 kpc).

Należy podkreślić, iż nie ma granicy wysokości kwoty, która jednak, aby być skuteczną, powinna być adekwatna do majątku osoby zobowiązanej. Nie oznacza to dowolności. W przepisie art. 598¹⁵ § 1 kpc jest wyrażona dyrektywa, zgodnie z którą sądy przy określaniu wysokości zagrożenia powinny uwzględniać sytuację majątkową osoby zobowiązanej.

Postanowienie to nie kończy postępowania w sprawie. Jeżeli osoba, której sąd zagroził nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, nie wypełnia nadal swego obowiązku, sąd opiekuńczy nakazuje jej zapłatę należnej sumy pieniężnej, ustalając jej wysokość stosownie do liczby naruszeń. Sąd może w wyjątkowych wypadkach zmienić wysokość sumy pieniężnej, której zapłatą uprzednio zagrożono, ze względu na zmianę okoliczności. Postanowienie sądu o nakazaniu zapłaty jest zaskarżalne zażaleniem.

Prawomocne postanowienie sądu, w którym nakazano zapłatę należnej sumy pieniężnej, jest tytułem wykonawczym bez potrzeby nadawania mu klauzuli wykonalności, przy czym ściąganie tej kwoty z pomocą komornika na swoją rzecz leży już w gestii rodzica uprawnionego do kontaktu. Dodatkowo, jeżeli do kontaktu nie doszło wskutek niewykonania

lub niewłaściwego wykonania przez osobę, pod której pieczę dziecko pozostaje, obowiązków wynikających z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd przyzna od tej osoby uprawnionemu do kontaktu zwrot uzasadnionych wydatków poniesionych w związku z przygotowaniem kontaktu, w tym kosztów podróży i pobytu dziecka lub także osoby towarzyszącej dziecku, oraz kosztów powrotu do miejsca stałego pobytu. Postanowienie jest zaskarżalne zażaleniem.

Celem wspomnianej na wstępie zmiany przepisów *Kodeksu postępowania cywilnego*, obowiązujących od dnia 13 sierpnia 2011 roku, było wprowadzenie do polskiego porządku prawnego narzędzi, przy pomocy których sądy opiekuńcze mogłyby wyegzekwować, w sposób zgodny ze swoimi wcześniejszymi orzeczeniami, kontakty obojga rodziców z dzieckiem. Nowelizacja ukierunkowana była nie tylko na kompleksowe uregulowanie problematyki wykonywania orzeczeń dotyczących kontaktów z dziećmi, ale również ujednoczenie i uproszczenie procedury oraz uczynienie jej bardziej skuteczną. Istota tych zmian polegała także na zastąpieniu postępowania egzekucyjnego odrębnym postępowaniem opiekuńczym w tym zakresie.

Zagrożenie nakazaniem zapłaty sumy pieniężnej za niewykonanie kontaktów może być zamieszczone już w postanowieniu ustalającym kontakty. Możliwość tę przewiduje art. 582¹ § 3 kpc. Wtedy, w razie naruszenia obowiązku, sąd od razu nakaże zapłatę uprawnionemu sumy pieniężnej na podstawie art. 598¹⁶ § 1 kpc w zw. z art. 598¹⁶ § 2 kpc - stosownej do liczby naruszeń.

Sąd, ustalając kontakty, powinien zagrozić nakazaniem zapłaty sumy pieniężnej zawsze, gdy jest obawa, że zobowiązany nie zechce wykonać swojego obowiązku. Takie rozwiązanie ma także to znaczenie, że upraszcza i znacznie skraca procedurę przymusowego wykonania kontaktów. Znika w tym wypadku dwuetapowość postępowania i konieczność wydania co najmniej dwóch postanowień podlegających zaskarżeniu - co niewątpliwie ma wpływ na czas trwania postępowania do czasu uprawomocnienia się orzeczenia.

Przed wejściem w życie nowych przepisów regulujących wykonanie kontaktów do orzeczeń sądu dotyczących prawa do kontaktów stosowano przepisy o egzekucji świadczeń niepieniężnych (art. 1050 kpc i art. 1051 kpc) z grzywną w celu wymuszenia pożądanego zachowania osoby sprawującej stałą pieczę nad dzieckiem.

W praktyce stosowania powyższych przepisów pojawiały się znaczące wątpliwości. Na skutek skierowanego pytania prawnego Sąd Najwyższy podjął uchwałę z dnia 28 sierpnia

2008 roku¹, która wskazała na zupełnie inny tryb postępowania przy wykonaniu kontaktów niż nakładanie grzywien z możliwością ich zamiany na areszt. Zgodnie z zaprezentowanym w niej stanowiskiem, postanowienie regulujące kontakty rodziców z dzieckiem, nakazujące wydawanie dziecka przez rodzica, któremu powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej, oraz zobowiązujące drugiego z rodziców do odprowadzania dziecka, podlega wykonaniu w postępowaniu unormowanym w przepisie art. 598¹ i nast. kpc. Przepisy te regulują postępowanie w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.

Uchwała ta spotkała się z krytyką głównie z uwagi na pominięcie przesłanki dobra dziecka. Zbyt wczesne i zbyt częste wdrażanie trybu przymusowego odebrania dziecka może bowiem w sposób oczywisty zagrażać temu dobru.

Wątpliwości co do sposobu przymusowego wykonania orzeczenia o kontaktach z dzieckiem oraz sygnały o rozbieżności praktyki sądów powszechnych, a także kontrowersje dotyczące wykonania orzeczenia w tym przedmiocie w konsekwencji spowodowały prace kodyfikacyjne, w ramach których zainspirowano się instytucją tzw. „sumy przymusowej” w przeświadczeniu, że nakazanie zapłaty na rzecz uprawnionego do kontaktu lub osoby sprawującej pieczę nad dzieckiem powinno być efektywniejsze od grzywiny na rzecz Skarbu Państwa.

Porównanie obecnego stanu prawnego z uprzednio obowiązującymi rozwiązaniami uzasadnia ocenę, że instrumentarium zawarte w przepisach art. 598¹ i nast. kpc lepiej odpowiada potrzebom sądownictwa rodzinnego, niż poprzednio stosowane w sprawach egzekucji kontaktów przepisy art. 1050 kpc i art. 1051 kpc. Nie oznacza to, że wprowadzone zapisy ustawowe są doskonałe. Jednakże posiadane przez Ministerstwo Sprawiedliwości dane nie potwierdzają ocen o nadmiernym rygoryzmie obowiązującego rozwiązania, czy też jego automatyzmie. Należy zauważyć, że na podstawie unormowania zawartego w zdaniu drugim przepisu art. 598¹⁶ § 1 kpc sąd opiekuńczy władny jest, w wyjątkowych przypadkach, zmienić wysokość sumy pieniężnej, ze względu na zmianę okoliczności.

Ministerstwo Sprawiedliwości z uwagą analizuje zgłaszane postulaty i oceny obowiązujących uregulowań prawnych w obszarze prawa rodzinnego. Wyrazem tego zainteresowania było zgłoszenie do planu pracy badań naukowych Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości na 2014 r. propozycji dokonania analizy w sprawach rozwodowych odnośnie

¹ III CZP 75/08, OSNC 2009, Nr 1, poz. 12.

porozumienia małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z małoletnim dzieckiem po rozwodzie w praktyce sądowej.

W związku z wystąpieniem Rzecznika Praw Dziecka z dnia 11 czerwca 2014 r. (znak: ZSR/500/7/2014/KW) zwrócono się do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości o dokonanie analizy i oceny praktyki sądowej co do funkcjonowania obecnych regulacji dotyczących postępowania o wykonywanie kontaktów z dzieckiem (sprawa nr DSO-I-072-12/14).

Celem wystąpienia było uzyskanie miarodajnej próby badawczej, która pozwoliłaby na wielopłaszczyznowe przeanalizowanie obszaru omawianych stosunków i wypracowanie na tej podstawie kompleksowych wniosków.

Badania aktowe spraw tej kategorii Instytut Wymiaru Sprawiedliwości przeprowadził w 2015 r. Ich wyniki zostały zaprezentowane w raporcie E. Holewińskiej - Łapińskiej, M. Domańskiego i J. Słyka.²

W konkluzji raportu stwierdzono między innymi, że zaskakującym wynikiem badań jest relatywnie rzadkie wykorzystywanie sankcji majątkowych. Teza ta przeczy jednocześnie ocenom, że sankcje majątkowe są nadużywane. W takiej sytuacji podejmowanie działań w kierunku ewentualnych zmian obowiązujących przepisów byłoby niewątpliwie przedwczesne. Jeśli teza ta miałaby się potwierdzić w kolejnych zapowiedzianych przez Instytut badaniach, świadczyłoby to o nienależytym jeszcze przyswojeniu przez podmioty zainteresowane i wdrożeniu przez sądy tego nowego mechanizmu prawnego.

Nadto autorzy raportu stawiają tezę, że główną przyczyną niskiej skuteczności postępowań dotyczących wykonywania kontaktów z dziećmi jest bardzo wysoki poziom konfliktu pomiędzy osobą uprawnioną do kontaktów, która nie mieszka z dzieckiem, a osobą zobowiązaną do ich umożliwienia, która sprawuje bezpośrednią pieczę nad dzieckiem.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie dokonywało dotąd analizy funkcjonowania uregulowań prawnych wprowadzonych nowelizacją z roku 2011.

Należy też mieć na uwadze, że same zmiany zapisów ustawowych w omawianym wrażliwym obszarze nie wpływają automatycznie na prawidłowe egzekwowanie kontaktów we wszystkich sprawach. Udoskonalanie przepisów o egzekucji kontaktów nie odniesie oczekiwanego skutku, jeżeli nie nastąpi zmiana postrzegania tej kwestii w społeczeństwie. Decydującą rolę w uświadamianiu problematyczności tego zjawiska odgrywają sędziowie

² Opracowanie dostępne na stronach internetowych Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości.

rodzinni, którzy w swojej praktyce orzeczniczej na co dzień spotykają się z silnie skonfliktowanymi rodzinami, walczącymi o dziecko z pominięciem troski o jego dobro.

Aktualne unormowania nie odbiegają od standardów obowiązujących w innych krajach europejskich, a nawet były na nich wzorowane (por. Michał Krakowiak, „Nakazanie zapłaty sumy pieniężnej w nowym postępowaniu o wykonywanie kontaktów z dzieckiem”, str. 59 - 76 w *Transformacje Prawa Prywatnego* nr 3/2013). Inną kwestią jest natomiast praktyka orzecznicza, która może być ewentualnie korygowana przez Sąd Najwyższy w drodze tzw. nadzoru judykacyjnego nad sądami powszechnymi.

W powyżej omawianym kontekście należy przytoczyć także dane statyczne dotyczące spraw o wykonywanie kontaktów. W przedmiotowym zakresie są one gromadzone począwszy od 2015 roku.

W formularzu statystycznym *MS - S16 Sprawozdanie w sprawach rodzinnych z zakresu spraw cywilnych z wyłączeniem spraw nieletnich za 2015 roku* wskazano, że wpływ spraw o wykonanie kontaktów w tym roku wyniósł 2.964, zaś spraw o ustalenie kontaktów - 17.188, a spraw o zmianę kontaktów - 5.579.

Natomiast wnioski w sprawach o wykonywanie kontaktów w 2015 roku zostały uwzględnione w 173 sprawach, a oddalone - w 255 sprawach. Z danych statystycznych wynika nadto, że w 2015 roku o umorzeniu postępowania w tej kategorii spraw na skutek cofnięcia wniosku orzeczono w 340 przypadkach.

Z danych statystycznych za 2016 rok wynika z kolei, że wpływ spraw o wykonanie kontaktów wyniósł 4.058 spraw, zaś spraw o ustalenie kontaktów - 15.676, a spraw o zmianę kontaktów - 5.141.

Należy nadto podkreślić, że w formularzu statystycznym *MS - S16/18 Sprawozdanie w sprawach rodzinnych i nieletnich za rok 2016* dodano *Dział 1.1.1.h. Rodzaje orzeczeń w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dzieckiem (art. 598¹⁵ i nast. kpc.)* w celu gromadzenia informacji z tego obszaru.

Wynika z nich, że orzeczenie, w którym zagrożono osobie, pod której pieczę dziecko pozostaje, niewykonującej (albo niewłaściwie wykonującej) obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem (art. 598¹⁵ § 1 k.p.c.) nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem zapadło w 623 przypadkach, zaś orzeczenie, w którym zagrożono osobie uprawnionej do kontaktu z dzieckiem albo osobie, której tego kontaktu zakazano, naruszających obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów

z dzieckiem (art. 598¹⁵ § 2 k.p.c.) nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje wydano w 90 przypadkach.

Ponadto ze zgromadzonych informacji statystycznych wynika, że w roku 2016 orzeczenia, w których nakazano zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem, a także od osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem na rzecz osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje wydano w 186 sprawach.

Analiza powyższych danych pozwala zatem na sformułowanie tezy, że liczba spraw o wykonywanie kontaktów, jakie wpłynęły do sądów rejonowych w 2016 r., stanowi około 19,4 % wpływu wszystkich spraw o kontakty w tym okresie, a zaledwie 0,006 % wpływu ogółu spraw rodzinnych i nieletnich.

Ustosunkowując się do kwestii monitorowania przez Ministra Sprawiedliwości problematyki umożliwienia wykonania orzeczenia o kontaktach z dzieckiem wskazuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości, w związku z przyjęciem przez Radę Ministrów w dniu 17 maja 2007 r. Programu Działań Rządu *w sprawie wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wobec Rzeczypospolitej Polskiej*, realizuje obowiązek nałożony w punkcie 13.1.3 Programu, który przewiduje właśnie monitorowanie skali problemu dotyczącego nieskuteczności egzekucji postanowień sądowych dotyczących kontaktów z dzieckiem bądź nakazujących wydanie dziecka.

Ustalenia dokonane w toku prowadzonego monitoringu wykazują, iż główną przyczyną nieskuteczności w wykonaniu orzeczeń sądów w zakresie realizacji kontaktów z dzieckiem, leżą nie po stronie sądów, lecz po stronie rodziców bądź samego dziecka, odmawiającego kontaktu bądź jego stanu psychofizycznego uniemożliwiającego wykonanie orzeczenia bez narażania jego dobra.

Zjawisko alienacji rodzicielskiej, jako formy przemocy emocjonalnej wobec dziecka, jest znane zarówno sędziom rodzinnym, jak i specjalistom opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, którzy sporządzają na potrzeby spraw rodzinnych opinie, tak od strony teoretycznej (szkolenia), jak i praktycznej (badania diagnostyczne). Jednocześnie warto nadmienić, iż temat kontaktów rodzica niepełniającego wiodącej roli w wychowywaniu dziecka jest obecny w zdecydowanej większości diagnozowanych spraw. Jest to obszar niezwykle konfliktorodny, wokół którego często ogniskuje główny spór walczących rodziców, służący pozornie do wykazywania zaangażowania rodzicielskiego przy dyskwalifikowaniu drugiego rodzica. Niestety, praktyka pokazuje, że zwykle dzieje się to kosztem dziecka, które pomimo rzekomego bycia podmiotem toczącego się postępowania, staje się jego przedmiotem, będąc nadużywane emocjonalnie i włączane w sposób

bezpośredni lub pośredni w spór rodziców, co zarazem zakłóca jego funkcjonowanie psychospołeczne, jak również więzi emocjonalne łączące je z każdym z rodziców. Dzieje się tak na skutek konfliktu lojalnościowego, w który uwikłane staje się małe dziecko. Wskutek tego konfliktu i w zależności od jego nasilenia dziecko wchodzi „w koalicję” z jednym z rodziców przeciwko drugiemu. Zachowanie dziecka wówczas przybiera różne formy, począwszy od subtelnych form okazywania niechęci, czy unikania kontaktu, poprzez wyraźną odmowę, bądź podważanie zdania rodzica dyskredytowanego, co jest zarazem spójne z postawą rodzica wiodącego.

Dostrzegając problematykę wykonywania kontaktów wydaje się, że należałoby wspierać działania polegające na szerszym wykorzystaniu koncyliacyjnych metod rozwiązywania sporów rodzinnych, w szczególności mediacji przedsądowej, korzystaniu z instrumentarium mającego na celu uświadomienie rodzicom potrzeb dziecka m.in. poprzez kierowanie na terapię rodzinną lub wprowadzenie prawnych mechanizmów pozwalających na szersze wykorzystanie pełnomocników procesowych w działaniach koncyliacyjnych.

Działania takie będą w miarę możliwości podejmowane w ramach planowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości prac nad zmianami przepisów dotyczących mediacji w sprawach rodzinnych, w szczególności w sprawach o rozwód i separację. Na poparcie zasługuje także prowadzenie szeroko zakrojonych działań informacyjnych i kampanii społecznych uświadamiających problem alienacji dziecka od jednego z rodziców.

Nadto zwiększaniu się ilości spraw o wykonywanie kontaktów sprzyja także rosnąca w ostatnich latach ilość dzieci wychowujących się w rodzinach rozbitych. Doświadczenie uczy, że nawet najbardziej precyzyjna regulacja prawna, nie może w pełni uchronić małych dzieci całkowicie zależnych od swoich rodziców, od konsekwencji działań i zachowania tychże rodziców, zwłaszcza wówczas, kiedy na pewnym etapie wzajemnego konfliktu uchybiają najważniejszym zasadom rodzicielskiej odpowiedzialności. Długotrwały konflikt rodziców dziecka powoduje zagrożenie dla jego fizycznego i emocjonalnego bezpieczeństwa. Separacja dziecka od jednego z rodziców, jak i indukowanie małemu dziecku niechęci do drugiego z rodziców, skutkuje częstą odmową uczestniczenia w kontakcie z rodzicem, z którym nie mieszka. W takiej sytuacji przymusowe wykonanie postanowienia o kontaktach nierzadko napotyka przeszkody niezwykle trudne do pokonania.

W tym kontekście wypada zwrócić uwagę, że postępowanie tego rodzica, który utrudnia kontakty dziecka z drugim rodzicem może być podstawą ograniczenia jego władzy rodzicielskiej na podstawie regulacji z art. 109 k.r.o. Sąd opiekuńczy może w oparciu

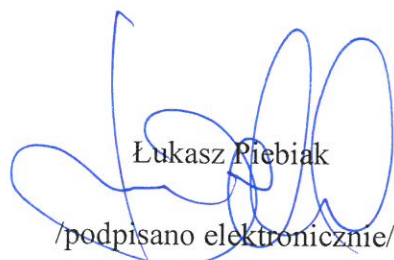
o wspomnianą regulację wydać każde zarządzenie, jakiego w danych okolicznościach wymaga dobro dziecka. Postępowanie w sprawie ingerencji we władzę rodzicielską sąd może wszcząć z urzędu, ale także na wniosek uprawnionego do odebrania dziecka rodzica. W toku takiego postępowania sąd może również udzielić na wniosek strony zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, jak chociażby poprzez unormowanie praw i obowiązków uczestników postępowania na czas trwania postępowania lub uregulowanie sposobu roztoczenia pieczy nad małoletnim dzieckiem.

Podkreślić należy, że każdorazowo postępowanie opiekuńcze ma diagnostyczny charakter i po dokładnym zbadaniu sprawy sąd opiekuńczy, wydając postanowienia dotyczące powierzenia opieki, winien rozważyć przekazanie dziecka pod opiekę rodzicowi dającemu większą rękojmię należytego poszanowania prawa drugiego rodzica do kontaktowania się z dzieckiem. Ustalając miejsce zamieszkania dziecka przy jednym z rodziców sąd każdorazowo bada, czy rodzic któremu opiekę powierzono będzie działał zgodnie z ciężącymi na nim obowiązkami.

Niewątpliwie kilkuletni okres obowiązywania aktualnych przepisów o egzekucji kontaktów z dziećmi, uzasadnia potrzebę dokonania pogłębionej analizy praktyki orzeczniczej z tego zakresu. Oczywistym jest, że pomimo obowiązujących regulacji można liczyć się z występowaniem wyjątkowych i sporadycznych spraw, w których z uwagi na szczególne nasilenie złej woli jednego z rodziców nie dochodzi do wykonania orzeczenia sądu. Jakkolwiek nie można akceptować tego typu zachowań, to jednak przed ewentualnym uwzględnieniem postulatu, głoszącego konieczność nowelizacji przepisów w omawianym obszarze, konieczna wydaje się pogłębiona analiza opartej na nich praktyki sądowej.

Pragnę jednocześnie poinformować, że jednym z diskutowanych rozwiązań jest postulat penalizacji zachowań polegających na zawinionym utrudnianiu lub uniemożliwianiu kontaktów. Chodzi bowiem o spowodowanie, aby do kategorii czynów karalnych zaliczyć uporczywe lub nawracające niewykonywanie prawomocnych lub podlegających wykonaniu orzeczeń sądów rodzinnych w wyżej wymienionych rodzajach spraw.

Z poważaniem

Łukasz Piębiak
/podpisano elektronicznie/